

רק הוא עובדו תמידי, ולכך אמר "את הכבש האחד תעשה בבוקר" שזה נאמר על קרבן תמיד שחר וערב דבר זה הכלל בתורה, שתכלית המכוון שיהיה האדם עבד להקב"ה וכל שאר התורה פירושה שעל ידי המצות הוא עובד את בוראו לגמרי."

לא מזמן צוין סיום הדף היומי. רבבות השקיעו מזמנם יום-יום במשך שבע שנים ועסקו בתורת ה' מעבר לחובה ההלכתית. האם אין כאן ביטוי עמוק של עבודתו, גם אם הלימוד היומי לא נעשה "באימה, ברתת ובזיע"? האין בשגרה הזאת, על אף שאיננה מלווה ב"ברקים ורעמים" חווייתיים, משום עבודת ה' עמוקה? כמובן, לצד "תמידים כסדרם" יש צורך ב"מוספים כהלכתם". יש צורך ביציאה מהשגרה כדי שהעבודה הקבועה לא תהפוך לחסרת משמעות. הזמנים המקודשים הבאים עלינו לטובה עשויים לשמש מנוף לכך; אך לאחר העלייה לשיא, גם השגרה האפורה מקבלת פרספקטיבה אחרת.

עבודת ה' כאתגר

הרב ד"ר דניאל טרופר | נשיא ארגון גשר

לציבור שלנו, הדתי-מודרני, יש הצלחה לא מבוטלת בטיפוח תלמידי חכמים משכילים, שהם הן בעלי הישגים אינטלקטואליים והן מבקשי אמת ביחס שלהם אל אלוקים. בלימוד תורה ובעשיית מצוות הציבור שלנו מציית בנאמנות לקריאת אלוקים "ועשיתם את כל מצוותי". אולם בפן האיכותי של המצווה, בכך שהיא מהווה קשר בין הקב"ה לאדם, הצלחתנו מסויגת יותר. כאנשים שהתחנכו בעולם המודרני יש לנו קושי להתחבר לקב"ה ולהרגיש בנוכחותו. רבי ומורי, הרב יוסף דב סולובייצ'יק זצ"ל, שיתף את תלמידיו לא פעם בתסכולו לחנך תלמידים בעלי דבקות והתלהבות:

"הנה יושב אני בשיעוריי ומסביר לתלמידיי את עניין יום הכיפורים... מבחינה אינטלקטואלית יש לי הרבה למסור לתלמידיי ממה שספגתי מאבותיי ומרבותיי על מהות היום, על קדושת היום של הימים הנוראים, אבל מה שאיני יכול למסור להם אלו החוויות שלי בכל הנוגע לאותם הימים. איני יכול להכניס אותם לעולם הרגשות שיהודי חייב להרגיש כשהוא אומר "זכרונות", כשהוא מוציא בשפתיו "וה' בשופר יתקע והלך בסערות תימן"... זוהי תחושה שיהודי חייב לחוש, תחושה שאינה ניתנת להסברה לא במסות ובמאמרים תיאולוגיים, לא בדרשות ובהטפות. זוהי תחושה - שצריכים לחוש! איך ללמד תחושה זו ליהודי האמריקני - אינני יודע. אמנם, הנני "מלמד" לא רע ואני יכול ללמד נושאים שונים, אבל זאת - לא אדע."

(הרב י.ד. סולובייצ'יק, על התשובה, עמ' 201-200)

מאז שהדברים נאמרו, לפני כארבעים שנה, המצב השתנה. בתקופה האחרונה התפתחה, בעיקר אצל הנוער, תופעת ה"חבקו"ק" (חב"ד, ברסלב, קרליבך וקוק), המהווה מרד נגד הגישה השכלתנית, וניסיון להתחבר רגשית לקב"ה. בתוך ציבורנו נראות תופעות חדשות, המשקפות זעקה נפשית כנה ומבטאות את החסר הרוחני הקיים בעולם השכלתני, ורצון עמוק להתחבר באופן אותנטי אל הקב"ה, להגיע לעבודת ה'. עם כל הצדדים החיוביים בכיוון חדש זה, קשה להיות שקט לגביו. הכמיהה האמיתית לחוש עבודת ה' והרצון האותנטי למלא את החסר הרוחני בתוכנו מגיעים גם לביטויים קיצוניים של דחייה של המודרנה כולה ללא אבחנה. עבודת ה' החדשה הזאת מלווה לא פעם בביטחון מוגזם בה', אשר הופך להיות דטרמיניזם ושחרור מאחריות אישית. לאחרונה מלווה דחייה זו בהקצנה מסוכנת מבחינה חברתית, הכוללת דחיית ממסדיות

באופן כללי ומביאה להיווצרותן של קבוצות אנרכיסטיות, המסכנות הן את הקבוצות והן את החברה כולה. אולם אסור שהביקורת על תופעות אלה תכשיר אצלנו את ההתחמקות מאחריותנו לעשות חשבון נפש נוקב. אם אנו, הנאבקים לשמור על קשר עם המודרנה ולהיות חלק מהציבור הכללי, רוצים להיות כנים עם עצמנו, עלינו לשמוע את זעקת מבקשי הדרך שבתוכנו ולחוש באמירה הנוקבת לגבי חיינו הרוחניים. עם כל הביקורת האמיתית על ההקצנה הדתית, עלינו לפתוח את ליבנו ולהסתכל בראי נפשנו. המימדים האיכותיים של קיום המצוות והקשר שלנו עם אלוקים חייבים לעבור להילוך גבוה יותר ולמצוא ביטויים נפשיים ורוחניים.

הימים הנוראים קוראים לנו להציב לעצמנו אתגר חדש. האתגר המתבקש הוא להפוך את אלוקים ממושג אבסטרקטי, רחוק, וגרוע מזה - שולי, למציאות החובקת-כל, הנותנת לנו חיות בכל רגע, האוהבת אותנו ומחכה לאהבתנו. לימוד התורה ועשיית המצוות שלנו חייבים להתלוות במתח רוחני הנובע מקשר אינטימי - אישי עם הקב"ה. במקום לדבר על תלות באלוקים, עלינו לפעול להרגיש את התלות; במקום להכיר במלכות שמייים, עלינו לחתור לחוש את כבוד מלכותו; במקום לעשות חשבון נפש בלבד, עלינו לשאוף לעמוד בחרדה בימי הדין ולהתרגש מהיחס האישי של הדיין עצמו.

כל אלו תלויים בשאלה כמה נרגיש בעומק את המילים שאנו חוזרים עליהן מאה פעמים ביום "ברוך אתה ה'...".

חבר אני לכל אשר יראוך עבודת ה' דרך החבורה

שיחה עם הרב דוב זינגר | ראש ישיבת מקור חיים

שאלה: מהי לדעתך הדרך להעמיק את תודעת עבודת ה' בחיינו?

אם העולם בנוי על שלושה עמודים - תורה, עבודה וגמילות חסדים, הרי שבעבור הראשון והאחרון קיימים מסלולי עיסוק ידועים, ואף התגבשו מסגרות מפוארות. הרוצה ללמוד תורה, גם אם הוא "בעל בית", יכול להצטרף ללומדי הדף היומי וכדומה. עבור מי שרוצה ליטול חלק במצוות גמילות חסדים יש אפשרויות של יוזמה אישית וגם מסגרות מרשימות של חסד שאפשר להצטרף אליהן.

לגבי העמוד השלישי המצב שונה - אין מקום או מסלול לאדם שמחפש להשתלם בעבודת ה'. אלו דברים העומדים ברומו של עולם, אך איננו מקדישים תשומת לב לכל נושא ההתפתחות הרוחנית האישית. בחברה שלנו מתקבל הרושם כאילו מי שמחפש רוחניות עליו לנסוע להודו. בסופו של דבר השולחן ערוך מתחיל ב"שיווית ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה... כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כשיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול" (שולחן ערוך א', א'), זו המהות של האדם בעולמו! אבל המוסדות החינוכיים והתורניים שעוסקים בכך מיועדים במקרה הטוב לאנשים עד גיל 22-23, ואז אדם נכנס למסלול מקצועי ולימודי ואין לו מסלול של התקדמות אישית מעבר להישרדותו כאדם דתי. באופן פרדוקסאלי, לפעמים דווקא אנשים שלא למדו בישיבות לוקחים אחריות על עצמם ועוברים תהליכים של צמיחה דתית, משום שלא התרגלו לכך שהמסגרת תיקח אחריות על החיים הרוחניים שלהם. אך ככלל, בשפה התרבותית שלנו אין נוכחות לאתגר של התקדמות אישית בעבודת ה'.